

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2023. gada 7. februārī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneses Irēna Kucina un Anita Rodiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 6/2023), kuru iesniegusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” (turpmāk – Civillikuma piemērošanas likums) 42. panta ceturtās daļas otro teikumu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. pantam un 92. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no pieņemšanas brīža.

2. Apstrīdētā norma noteic: „Ja normatīvie akti lietošanā esošās zemes platību un robežas nenosaka, bet būves īpašnieks un zemes īpašnieks par to ir vienojušies vai to ir noteikusi tiesa, šī zemes platība turpmāk atzīstama par lietošanā esošo zemi saskaņā ar šā likuma 38. panta piekto daļu.”

Civillikuma piemērošanas likuma 38. panta piektā daļa noteic: „Ja normatīvie akti neparedz kārtību, kādā nosakāma lietošanā esošās zemes platība un robežas, to nosaka būves īpašnieks un zemes īpašnieks, rakstveidā vienojoties.

Nosakot būves īpašnieka lietošanā esošās zemes platību un robežas, ņem vērā funkcionāli nepieciešamā zemesgabala noteikšanas principus privatizējamām dzīvojamām mājām. Strīdus par lietošanā esošās zemes platību un robežām izšķir tiesa.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Pieteikuma iesniedzēja jau iepriekš ir vērsusies Satversmes tiesā ar pieteikumu, lūdzot atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 91. pantam un 92. panta pirmajam teikumam (ieteikums Nr. 203/2022). Satversmes tiesas 1. kolēģija 2022. gada 12. decembrī nolēma atteikties ierosināt lietu pēc minētā pieteikuma, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu (turpmāk – kolēģijas 2022. gada 12. decembra lēmums).

Kolēģijas 2022. gada 12. decembra lēmumā norādīts, ka Pieteikuma iesniedzēja nonāks apstrīdētās normas tvērumā pēc [datums] un tādēļ pieteikuma iesniegšanas brīdī šī norma nerada Pieteikuma iesniedzējai nelabvēlīgas tiesiskās sekas. Līdz ar to kolēģijai, ievērojot Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktu, ir jāizvērtē, vai izskatāmajā pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts vai juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu.

Izskatāmais pieteikums ir iesniegts pēc tam, kad apstrīdētā norma ir kļuvusi piemērojama. Tāpat izskatāmajā pieteikumā ir papildus norādīts, ka apstrīdētā norma liedz Pieteikuma iesniedzējai vērsties tiesā un tādējādi tai nav iespējas izmantot vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus savu tiesību aizsardzībai.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums ir mainījies pēc būtības, un kolēģijai no jauna jāpārbauda pieteikuma atbilstība Satversmes tiesas likumā noteiktajām prasībām.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts noteic, ka persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

7. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā minēto uzskatu pamatot.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

No pieteikuma un Tiesu informācijas sistēmā pieejamās informācijas izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai pieder būve, kas atrodas uz citai personai piederošas zemes. Ar likumīgā spēkā stājušos tiesas spriedumu tika atzīts, ka starp Pieteikuma iesniedzēju un zemes īpašnieku pastāv zemes piespiedu nomas tiesiskās attiecības par visu zemesgabala platību. Pieteikuma iesniedzēja atkārtoti vērsās tiesā, lūdzot noteikt ēkai funkcionāli nepieciešamā zemesgabala platību, taču tiesa atteikusies pieņemt prasības pieteikumu. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma liedz tai vērsties tiesā ar prasību par tās būvei funkcionāli nepieciešamā zemesgabala platības noteikšanu. Tāpat apstrīdētā norma esot pretrunā ar *res judicata* principa izņēmumu, kas paredz iespēju atkārtoti vērsties tiesā sakarā ar tiesisko apstākļu maiņu. Turklāt apstrīdētā norma neatbilstot arī tiesiskās vienlīdzības principam, jo apstrīdētā norma netaisnīgi nostādot Pieteikuma iesniedzēju sliktākā situācijā, salīdzinot ar citiem būvju īpašniekiem, kuru būvei nepieciešamā zemes platība līdz [datums] ar tiesas nolēmumu vai vienošanos nebija noteikta.

Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi, citētas Satversmes tiesas un Augstākās tiesas nolēmumos un tiesību doktrīnā paustās atziņas, kā arī pausts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par Civillikuma piemērošanas likuma normu saturu un tiesas rīcību konkrētajā situācijā. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar [..] spriedumu tika noteikta nomājamā zemesgabala platība (sk. [..] sprieduma lietā Nr. [..] 17. punktu). No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja pēc būtības vēlas panākt jau notikušā tiesvedības procesā pieņemta sprieduma pārskatīšanu, nosakot citu nomājamā zemesgabala platību. Tomēr šādi apsvērumi nevar būt par pamatu lietas ierosināšanai Satversmes tiesā, jo tiesa nepārvērtē tiesību normu interpretācijas un piemērošanas jautājumus (*sal. sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*).

Tādējādi pieteikumā nav pamatots tas, ka tieši apstrīdētā norma aizskar Pieteikuma iesniedzējai Satversmē ietvertās pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc pieteikuma (pieteikums Nr. 6/2023), kuru iesniegusi [..].

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Gunārs Kusiņš